

Nærmest negativt CO₂-regnskab

Med produktion af ubrændte sten, hampeisolering, naturmaling og vinduer med 100-årig holdbarhed kan Egen Vinding og Datter næsten skrive negative tal ind i det grønne regnskab over CO₂ udslip fra fabrikationen og ved byggeri - og gode positive tal på årsregnskabet bundlinje

Tekst og foto: Elon Ulf Cohn

Der er rigtig højt til loftet selv om bygningen er en gammel svinestald – derude hos Egen Vinding og Datter mellem Ringsted og Haslev halvvejs mellem hovedstaden og Sjællands sydlige ende. Her, hvor virksomhedens administration ligger bygger man også vinduer i en af de andre bygninger, mens fabrikationen af ubrændte sten, isolering og maling er henlagt til andre produktionssteder. Egen Vinding og Datter er opstået på gode tanker i et kollektiv – dengang for en halv håndfuld årtier siden, da kollektiverne kunne findes i København og i enhver provinsby med respekt for sig selv. - Energiforbruget til produktionen af lersten udgør 1/7 af den energi der anvendes til produktion af brændte mursten og CO₂ udslippet er derfor reduceret ganske betragteligt, siger direktør Lars Jørgensen, der er en af virksomhedens grundlæggere. Produktionen af de ubrændte sten er kun 11 år gammel.

Produktionen af vinduer er placeret i Ringsted sammen med administrationen, forklarer Lars Jørgensen

- Vi har produceret ubrændte lersten siden 1998. Stenene er fremstillet af moræneler som med et tryk på 40 ton presses til samme form som almindelige mursten. En ubrændt lersten er særligt velegnet til indendørs murværk og har en række fordele i forhold til traditionelle brændte mursten, påpeger Lars Jørgensen. En lersten vejer nemlig en halv gang mere end almindelige mursten og stenens tyngde forbedrer derfor væggenes evne til at dæmpe lyd. Den tunge væg betyder også, at indeklimaet bliver mere stabilt, fordi massen gør, at varme- og fugt-optagelse og afgivelse bliver mere jævn. Og en sidegevinst vil være at benytte stenene i forbindelse med en pejs eller til bygning af en masseovn, hvor de varmelagrende egenskaber fuldt kan udnyttes. Lersten kan nemlig være et velegnet alternativ til brændte mursten til indvendige vægge og lejlighedsskel, hvor man får glæde både af deres lyd-dæmpende og indeklimategenskaber. For lersten evner at optage og afgive fugt og varme og dermed skabte afbalancerede indeklimategenskaber gør dem ekstra nyttige f.eks. som varmemodtager ved store vinduespartier eller til konserverende bygninger.

- Man kan også anvende lersten til ydervægge, men så skal de beskyttes grundigt mod det danske klima. Vi anbefaler derfor gerne træ til ydervæg, siger Lars Jørgensen.

Rammen er kernetræ

De vokser i Lapland, de træer, der bliver benyttet til produktionen af EVD-vinduer hos Egen Vinding og Datter.

I Egen Vinding og Datters administrationsbygning – en ombygget svinestald – har man beholdt de oprindelige ydervinduer, men muret ny indervæg med ubrændte lersten og hampeisolering og et indre vindue af eget fabrikat

- Det er de langsomt voksende fyrretræer, der ved skovning er mellem 100 og 150 år gamle, og som har en kerneandel på 85-100 procent. Det gennemsolide træ alene holder meget længere end det træ, der almindeligt benyttes til vinduesrammer. Oven i behandler vi træet med linolie, fortæller Lars Jørgensen. Virksomheden fremstiller både vinduer og døre af det laplandske træ. Den ende af træet med den største kerneandel bliver brugt til bundstykkerne og det nederste af vinduet, som er mest udsat for råd. Vinduerne imprægneres ikke med giftige imprægneringsvæsker, men sprøjtemales 3 gange med tynd linolie-maling, der trænger ind i træet. Linolien tørrer ved iltning og under tørringen udvider linolien sig, og lukker porerne i træet, som dermed er lukket for fugtindtrængning.

Det er denne fremstillingsmetode, der giver vinduerne en

meget lang holdbarhed og en minimal vedligeholdelsesfrekvens – svarende til tidligere tider, da produktionen var håndarbejde. Vedligeholdelsen kommer først efter 10 – 15 år, hvor rammerne igen skal males.

- EVD yder 25 års garanti på vinduerne. Og realistisk mener jeg, at de ved maling med 10-års intervaller vil kunne holde i 100 år, siger direktøren. Vinduerne fremstilles efter individuelle mål, i alle modeller med lavenergiruder eller andet specialglas.

Totalentreprise

Egen Vinding og Datter påtager sig totalentreprisen for alle typer byggeopgaver: Nye boliger, bogrupper, institutions- og erhvervsbyggerier, og desuden renoverings- og vedligeholdelsesarbejde. Man udfører selv tømrerarbejde, murerarbejde og jord, beton- og kloakarbejde, mens underentreprenører klarer resten.

Selskabet Egen Vinding og Datter opstod som et samarbejde mellem kammerater i et kollektiv i begyndelsen af de kriseramte 1980'ere. Kredsen af stiftere – der omfatter selskabets direktør Lars Jørgensen – drøftede længe, hvad 'barnet' skulle hedde; de gængse navne var jo ofte paralleller til Jens Jensen & Søn. Og det var ikke løsningen, mente man. Men da formålet med virksomheden var overskud – egen vinding – blev det selskabets navn. Og datteren – ja hun hørte jo lige så vel til, som sønner i andre håndværksvirksomheder.

Man ser tydeligt den tykke væg af ubrændte lersten, mens hampeisoleringen er dækket af pudset

Virksomheden har nu gennem 30 år samlet erfaringer med alle facetter af byggeprocessen og byggeafdelingen dækker alle håndværksfag.

- Vi løser altid opgaverne i tæt samarbejde med bygheren eller dennes rådgiver, uanset om der er tale om fag- eller totalentrepriser. Vi anbefaler og anvender i størst mulig udstrækning de mindst miljøbelastende byggemetoder og vælger materialer der tager mest muligt hensyn til miljøet ved fremstilling, drift og bort-

skaffelse, gerne lersten og hampeisolering og vore kernetræ-døre og vinduer, siger Lars Jørgensen og fortsætter: - Ved at vælge naturvenlige materialer opnås ikke blot et godt miljø og indeklimategenskaber, men også en god langsigtet økonomi. Hertil kommer at disse materialevalg giver bedre samfundsøkonomi: mindre CO₂ og mindre forurening ved fremstilling og bortskaffelse.